

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Vtrum Eucharistia importet in recto Corpus & Sanguinem Christi, an
vero species Sacramentales?
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

verba consecrationis conficiunt hoc sacramentum, seu Sacerdos consecratione conficit Eucharistiam; ut habetur apud Eugen. in Concil. Flor. non autem conficit solas species; ergo conficit compositum ex speciebus, & corpore Christi: ergo sacramentum est totum illud compositum. Hoc tamen argumentum non vtor; quia satis probabiliter solui potest fatendo; Sacerdotem verbis conficere Eucharistiam: eò quod licet non conficiat species secundum se, facit tamen illas esse consecratas: sicut verbis etiam, & orationibus conficit aquam benedictam, licet non includat aliquid præter aquam, & ipsam benedictionem. Hoc ergo, & aliis argumentis omisissis, quæ fortè non probant adeò efficaciter, probatur tertio ratione, quia sacramentum Eucharistiæ causat gratiam per modum cibi, & potus, ut dictum est; cibis autem, & potus animâ spiritualiter nutriendis, nõ sunt solæ species, sed etiam, & potissimè caro, & sanguis Christi: ergo non solæ species, sed etiam caro, & sanguis Christi pertinent intrinsecè ad hoc sacramentum. Consequentia patet; Minor verò probatur ex verbis Christi Domini: *Qui manducat me, ipse vivet propter me: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, &c. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Panis, quem ego dabo, caro mea est. Ergo cibus spiritualiter nutriendis, non sunt solæ species, sed caro, & sanguis Christi.*

26. Contra hanc conclusionem obijci potest primò doctrina communis Theologorum ponentium in quolibet sacramento tria hæc: Rem scilicet solum, sacramentum solum & aliud, quod sit res, & sacramentum. Res sola dicitur, quæ significatur, & non significat; sacramentum solum quod significat, & non significatur; Res verò, & sacramentum dicitur, quod significatur simul & significat. Iuxta quam doctrinam Innoc. III. in c. *Cum Maribus*, de celebrat. Mislar. dixit, in hoc sacramento sacramentum tantum, esse species panis, & vini, quæ significant, & nõ significatur; rem verò sacramenti esse gratiam, quæ homini datur; ac denique corpus, & sanguinem Christi esse rem, & sacramentum, quia significat gratiam, & significatur per species. Ex qua doctrina communis sic obijciunt contra conclusionem: quia in aliis sacramentis id, quod est res & sacramentum, non est pars sacramenti: nam character in Baptismo, qui est res & sacramentum, non est pars intrinsecè constitutus Baptismi, sed effectus illius, item species in hoc sacramento sunt sacramentum tantum; ergo corpus Christi, quod non dicitur sacramentum, sed res, & sacramentum, non pertinet ad intrinsecam constitutionem huius sacramenti.

27. Respondetur facile species non ideo dici sacramentum tantum, quia ipsæ solæ sint sacramentum, sed quia non habent aliud munus, quam sacramenti: non enim significantur, sed significant. Deinde licet in Baptismo, Confirmatione, & Ordine illud quod est res, & sacramentum, non sit pars intrinsecæ sacramenti, nempe character; non tamen est illa regula in uniuersum vera: nam in sacramento Pœnitentiæ contritio secundum aliquos dicitur res, & sacramentum, & tamen est pars intrinsecæ ipsius sacramenti. Regula ergo verissima hæc est, ut illud, quod instituitur à Christo pro signo practico gratiæ, debeat intrinsecè pertinere ad sacramentum, siue sit res sacramenti, siue non sit. Quare cum corpus Christi habeat practicè significare gratiam, non obstat, quod sit res sacramenti, quominus sit etiam pars intrinsecæ sacramenti.

28. Secundò obijciunt: sacramentum est signum sensibile gratiæ inuisibilis: corpus autem Christi non significat sensibilibus, sed solæ species; ergo species

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

solæ, & non Christi corpus constituunt intrinsecè sacramentum Eucharistiæ. Respondeo, corpus Christi secundum se non sentiri; sentiri tamen per species consecratas, quæ ipsum significant: quare redditum sensibile per ipsas species potest pertinere intrinsecè ad constitutionem sacramenti: sicut contritio etiam est pars sacramenti Pœnitentiæ, quia licet per se non sentiat, sit tamen sensibilis per Confessionem externam; & ut sic sensibilis potest constituere sacramentum.

29. Tertiò obijciunt, quia iuxta communem modum loquendi Conciliorum, & Patrum, Christus continetur in hoc sacramento; ergo condistinguntur Christus, & sacramentum: nihil enim continetur in se ipso. Respondetur, Christum contineri in hoc sacramento ut partem in suo toto: sicut anima totam continetur in homine; nam Eucharistia includit corpus Christi, & aliquid aliud, ut vidimus. Alias leuiiores obiectiones vide apud Suarez, ubi supra.

30. Pro complemento tamen huius sectionis, duo restant inquirenda. Primum, an hoc sacramentum constituitur intrinsecè ex solis iis partibus Christi, quæ ponuntur ex vi verborum; an etiam ex iis, quæ ponuntur per concomitantiam, scilicet anima, Diuinitate, &c. Respondetur, strictè loquendo, constitui solum ex iis, quæ sunt ex vi verborum, corpore scilicet, & sanguine. Ratio est, quia quæ solum sunt per concomitantiam, non sunt sensibilia, nec per se, ut patet, nec per verba etiam, cum per verba non significantur, alioquin ponerentur ex vi verborum: ergo nullo modo sunt signum sensibile gratiæ. Adde, ea, quæ sunt per concomitantiam, neque etiam causare gratiæ physicè, vel moraliter: gratia enim solum est promissa manducanti carnem, & bibenti sanguinem: ergo positio animæ, v.g. per accidens se habet ad dandam gratiam. Loquendo tamen minus strictè, aliquando dicitur totus Christus esse sacramentum Eucharistiæ.

31. Secundò inquiri potest, quid potissimum sit in constitutione Eucharistiæ, corpus Christi, an species? Respondetur, in ratione signi sensibilibus significantis magis conducere species visibiles; in ratione sanctificantis, nutriendis, & ostendendis Diuinum amorem, magis conducere corpus Christi, quæ est nobilissima, & præcipua pars huius sacramenti, & fons totius vitæ spiritualis. Posset etiam inquiri, an hæ partes sacramenti habeant singulæ suas significationes parciales, an omnes significant indiuisibilibus. Verùm hæc quæstio communis est omnibus sacramentis, & ideo pertinet ad tractatum de Sacramentis in genere; ubi de hoc diximus *disp. 2. sect. 2.*

SECTIO III.

Utrum Eucharistia importet in recto corpus, & sanguinem Christi, an verò species sacramentales.

32. Diximus, Eucharistiam intrinsecè constare ex corpore, & sanguine Christi, & speciebus sacramentalibus: nunc antequam ulterius progrediamur, scire oportebit, an utraque pars significetur in recto per sacramentum Eucharistiæ; quæ quidem quæstio necessaria est, ad melius intelligendam Eucharistiæ compositionem.

Supponendum est primò ad quæstionem, non esse idem, aliquid importari in obliquo, & importari extrinsecè: potest enim aliquid dupliciter importari in obliquo, scilicet extrinsecè, & intrinsecè. Extrinsecè quidem, ut per hoc nomen, cognoscens, vel videns, importatur quidem essentialiter de connotato obiectum, nõ tamen ut pars intrinsecè componens

Suppono non esse idem importari in obliquo, & extrinsecè.

ponens videntem, vel cognoscentem: at verò ipsa visio, seu cognitio significatur etiam per illos terminos concretos in obliquo, quia videns non est visio, sed habens visionem, non tamen significatur extrinsecè, sed vt pars intrinsecè constituens videntem in ratione videntis, & componens illud concretum. Potest ergo Eucharistia importare intrinsecè species, & corpus Christi: & tamen importare vnum in recto, & alterum in obliquo, seu de connotato.

33. Supponendum secundò, ex materia de sacramentis in genere, alia sacramenta importare quidem tam materiam, quam formam in recto: Baptismus enim v.g. non supponit in recto pro ablutione connotando in obliquo verba; sed in recto significat ablutionem, & verba; & sic de aliis. Ita obseruat cum aliis noster Vasquez 2. tom. in 3. p. disp. 129. c. 3. contra Sorum, qui voluit sacramentum supponere in recto pro materia, connotando formam in obliquo: & nos explicuimus in tract. de Sacramentis in communi disp. 2. sect. 3.

34. His itaque suppositis, quarimus nunc, vtrum Eucharistiæ sacramentum importet in recto tam species, quam corpus Christi: an vnum in recto, & alterum solum de connotato, licet vtrumque intrinsecè. In qua questione tres possunt esse sententiæ. Prima, quòd species solæ significantur in recto: corpus verò & sanguis Christi de connotato. hanc tenent aliqui Theologi recentiores. Secunda sententia dicit, vtrumque im portari in recto, tam species, quam corpus Christi. hanc tenet Suarez disp. 42. sect. 2. Tertia sententia, quæ nobis verior videtur, docet, supponere communiter in recto pro corpore, & sanguine Christi; species verò importare de connotato. Pro cuius explicatione

35. Dico primò; species solæ non importantur in recto. Hæc est contra primam sententiam, & à fortiori constabit ex secunda conclusione: nunc autem breuiter ostenditur, quia nullum est fundamentum, vt dicatur species solum significari in recto, & non corpus Christi. Aliunde verò non possunt conuenire speciebus ea prædicata, quæ in recto tribuuntur huic sacramento, v.g. quòd adorabile sit vero latræ cultu, qui vero Deo debetur, vt dicitur in Tridentino sess. 13. cap. 5. qui cultus non debetur speciebus etiam cum habitudine ad corpus Christi, sed alius cultus inferior latræ respectuæ, vt suppono ex tractatu de Adoratione. Dicunt, species se habere vt materiam respectu corporis Christi; quia quamdiu conseruant dispositiones requisitas ad formam panis, continent etiam corpus Christi: illud autem solum, quod significatur ad modum materię, debet importari in recto. Sed contra; quia in primis iam vidimus supra, non sufficere aliquid esse materiam, nedum habere se ad modum materię, ad hoc, vt illud solum importetur in recto. Deinde, vt postea videbimus, magis se habet ad modum subiecti in Eucharistia corpus Christi respectu specierum, quam species respectu corporis Christi.

36. Dico secundò; in Eucharistia solum corpus, & sanguis Christi importantur communiter in recto, species verò de connotato. Hanc tenent illi Theologi, quos suppresso nomine refert Suarez vbi supra, & alij infra citandi. Moueor autem ad illam potissimum ex auctoritate: cum enim questio sit de modo; quo significat hoc nomen Eucharistia, potissimum argumentum desumendum est ex modo communi, quo illud Patres, & Theologi vsurparunt. Porro Patres per illud nomen solum significasse in recto corpus Christi, & non species; probatur facile; quia passim prædicarunt in recto Eucharistiam de corpore Christi, & contra; quæ quidem loquu-

tiones essent falsæ, si Eucharistia species etiam includeret in recto: sicut falsè diceretur: *homo est materia*; quia homo plus dicit in recto, quam materia. Hic autem loquendi modus Patrum ostenditur facile ex ipsorum verbis. Ambros. lib. de iis qui inuenerunt, c. 9. sic ait: *Sacramentum quod accipis, Christi sermone conficitur, & in illo Sacramento Christus est, quia corpus est Christi*. Iustinus Apol. 2. *Hoc alimentum, inquit, apud nos vocatur Eucharistia*, quam postea dicit esse carnem, & sanguinem incarnati Iesu. Gregorius Gregor. relatus in cap. Multi, l. 9. 1. *Polluimus panem, hoc est, corpus Christi, quando sordidi accedimus ad altare*. Ignatius in Epistola ad Smyrnenas, relatus à Theodoro in Dialogo 3. *Eucharistia*, inquit, & oblationes non admittunt, quòd non consistantur, Eucharistiam carnem esse Saluatoris nostri Iesu Christi, quæ pro peccatis nostris passa est, quam Pater sua benignitate suscitauit. Vides, Patres Eucharistiam absolute dicere esse corpus Christi: nec mirum, siquidem hunc loquendi modum ab ipso Christo Domino acceperunt: *Panis, quem ego dabo, caro mea est*. Item, *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus*. Ex quibus verbis sic concluditur nostra sententia. Panis iste, seu cibus, & potus spiritualis est sacramentum Eucharistiæ: sed corpus Christi est ipse panis, est ipse cibus; ergo corpus Christi est sacramentum Eucharistiæ; ergo hoc sacramentum in recto non est species; alioquin istæ prædicationes essent falsæ; vt supra probatum est.

Contra hanc conclusionem obiicit Suarez vbi supra, quia in aliis entibus artificialibus partes omnes integrantes importantur in recto: nam domus omnes partes significat in recto; quod præsertim locum habet in Sacramentis. Nam, vt diximus, Baptismus æquè in recto significat ablutionem, & verba, & sic de aliis; ergo non est, cur Eucharistia significet vnam partem in recto, & alteram de connotato. Respondetur, in primis forsitan non omnia composita artificialia significare omnes partes in recto. Deinde, dato antecedenti, negatur consequentia. Ratio verò discriminis est, quòd partes Eucharistiæ, nempe corpus Christi & species, habent se vt subiectum, & accidentia; quia licet corpus Christi non sit in rigore subiectum specierum, habet tamen se ad modum subiecti; & species significantur quasi adiacentes corpori Christi, hoc enim est proprium accidentium respectu substantiæ; quod non inuenitur in aliis compositis artificialibus: hoc autem fuit sufficiens fundamentum, vt Patres vterentur hoc nomine, non vt significarent æquè in recto corpus Christi, & species, sed corpus Christi sub speciebus, corpus in recto, & species in obliquo.

Dices, corpus Christi solum in recto est sacramentum; sed corpus Christi est in cælo: ergo sacramentum est in cælo. Consequens est falsum; ergo sacramentum plus est in recto, quam corpus Christi. Respondeo negando primam consequentiam; sicut non sequitur: Virgo peperit Christum, Christus est flagellatus; ergo Virgo peperit Christum flagellatum. Nam hæc propositiones ex modo communi significandi faciunt sensum compositum. Sic etiam: *In cælo est Eucharistia*, non est dicere, in cælo est corpus Christi, quod est sub speciebus, sed in cælo est corpus Christi sub speciebus; qui sensus est falsus. Sicut & ob eandem rationem damnant Summulistæ illam consequentiam: *Quod emisisti, comedisti; emisisti carnem crudam; ergo edisti carnem crudam*. Dixi tamen in conclusione, communiter nomine Eucharistiæ significari in recto solum corpus, & sanguinem Christi; quia non nego quòd aliquando hoc ipso nomine significatur compositum illud; prout compositum est reduplicatiue, atque aded vtrique in recto, quo

quo pacto usurpatur, quando dicitur corpus Christi contineri in hoc sacramento, & similia: sed tamen prior acceptio frequentior, & communior est.

Hæc sententia, quam anno 1616, in nostro Valisletano collegio publicè docui, vifa fuit singularis aliquibus Theologis Salmanticensibus; quorum obiectis nunc breuiter respondebo. Primò, quòd nullius esset Auctoris, & absque vilo fundamento. Respondeo, Auctores habere, & antiquiores, & recentiores, qui hoc modo loquuntur, & volunt Eucharistiam esse corpus, & sanguinem Christi contentum sub speciebus panis, & vini. Ita loquitur, & sentit VValdensis tom. 2. de Sacramentis, cap. 21. his verbis: *Estigitur hoc venerabile Sacrificium, quamuis VVicle detestetur hoc verbum, verum Christi corpus in recto sub forma panis, quam connotat in obliquo.* Claudius Sanctes Reperit. 2. de Eucharistia, cap. 4. in principio, dicens, *Eucharistiam esse corpus Domini forma panis operum.* Eandem sententiam tradunt expressè Guil. Eritius in 4. dist. 8. §. 3. Franc. Syluius in præfenti quæst. 73. art. 1. conclus. 2. & dicit valde probabilem Guil. Alanus lib. 1. de Eucharist. cap. 5.

Fundamentum autem in questione de significatione vocis, qualis est hæc vt dixi, desumi non potest, nisi ex loquutionibus, & modo, quo Patres; & Auctores Ecclesiastici hanc vocem usurparunt: ij autem non semel, sed passim dixerunt, Eucharistiam, hunc panem, hoc sacramentum esse corpus, & sanguinem Christi, quæ loquutiones in rigore non essent veræ, si species etiam panis, & vini importarentur in recto. Adducam aliquotum verba, vt appareat, quàm sit vitatus is loquendi modus apud sanctos Patres. Iustinus Martyr in Apologia ad Antonium: *Alimoniam, inquit, eam, in qua per preces sermonis ab ipso profecti gratia sunt acta, incarnati illius carnem, & sanguinem esse, sumus edocti.* Apostoli enim ita tradiderunt. Irenæus lib. 5. c. 2. postquam dixerat, carnem nostram corpore, & sanguine Christi nutriri, addit: *Quæ de calice, qui est sanguis eius, & de pane, qui est corpus, arguetur.* Et lib. 4. c. 34. probat contra Valentinianos, Christum esse filium Dei fabricatoris mundi, quoniam fateri eos necesse sit, Eucharistiam esse carnem Filij Dei. Origenes homil. 35. in Matthæum: *Cum eos (inquit) hoc pane nutrit (scilicet Christus) ostendit, proprium esse Corpus.* Cyprianus lib. 2. epistol. 3. *Obtulit, inquit, Christus panem, & vinum suum, scilicet Corpus, & Sanguinem.* Gregorius Nyssenus in Oratione de sancto Baptismo. *Panis, inquit, panis est initio communis; sed ubi cum mysterium sanctificauerit corpus Christi, & dicitur, est: eodem modo vinum.* Augustinus lib. 3. de Trinit. cap. 4. comparans hoc Sacramentum cum aliis signis, quæ minus propriè significant Christum, sic ait: *Quæ tamen signa non dicimus corpus Christi, & sanguinem, sed illud tantum, quod ex fructibus terre acceptum, & prece mystica consecratum, ritè sumimus ad salutem spiritualem in memoriam Domine passionis.* Cyrillus Hierosolymitanus catech. 4. mystag. sic ait. *Hoc sciens, & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, etiamsi Iesus panem esse sentiat, sed esse corpus Christi. Et vinum hoc, quod à nobis conspicitur, tametsi sensui vinum videatur, non tamen vinum, sed sanguinem esse Christi.* Chrysostom. in illa verba Pauli 1. ad Cor. 10. de vno pane participamus. *Sumus, inquit, & illud corpus. Quid enim est panis? Corpus Christi.* Photius ibidem: *Quid enim, inquit, est panis? sanè corpus Christi. Quid efficiuntur, qui participant? nempe corpus Christi.* Ambrosius lib. 4. de Sacramen. relatus in Cap. Omnia 74. de consecrat. distinct. 2. *Panem quidem istum, quem sumimus in mysterio, illum utique intelligo panem, qui manu sancti Spiritus formatus est in vitro*

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

Virginis, & igne passionis decoctus in ara crucis. Panis enim Angelorum factus est cibus hominum. Unde ipse ait: Ego sum panis viuus, qui de Cælo descendi. Et item. Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Ex his namque duabus sententijs, aperitè datur intelligi, quia Panis iste, & ille non duo, sed vnus panis, & vna caro proculdubio vnum corpus efficiunt. Theophyl.

phylactus in cap. 16. M. arch. & in cap. 14. Marc. Dicens, inquit, hoc est corpus meum, ostendit, quod ipsum corpus Domini est panis, qui sanctificatur in altari. Denique hunc eundem modum loquendi voluit Nicolaus Papa I. obseruari in Berengario, quando in Concilio 113. Episcoporum Romæ retractauit publice suum errorem, vt habetur in cap. Ego Berengarius 42. de consecrat. distinct. 2. vbi anathematizat eam hæresim, quæ adstruere conatur panem, & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem solummodo Sacramentum, & non verum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi esse. Imo idem Berengarius postea morti proximus cum esset, vt refert Guilielmus Guil. Bibl. Bibliothecarius lib. 3. de gestis Angl. vera, & ex animo penitentia ductus in hæc verba prorupit: *Hodie in die apparitionis sue (erat quippe dies Epiphaniæ) apparebit mihi Dominus meus Iesus Christus, vel propter penitentiam, vt spero, ad gloriam, vel propter alios (quos seduxerat) vt timeo ad penam æternam.* Nam iam sanè credimus, post benedictionem illa mysteria esse corpus, & sanguinem Saluatoris, adducti & veteris Ecclesiæ auctoritate, & multis noniter ostensis miraculis. Eodem modo loquuntur alij Patres, vt constet, multo magis communem esse illi modum loquendi, quo sacramentum hoc dicitur esse corpus & sanguinem Christi, quàm quo dicitur esse species panis, & vini continentes corpus & sanguinem Christi.

Dicunt, Patres ita loqui, quia parti principaliori, quæ est corpus & sanguis Christi, tribuunt nomen totius. Sed contrà, quia anima rationalis est principalior pars hominis; non dicitur tamen communiter, & passim: homo est anima, quia non sola anima significatur in recto; quamuis ergo semel, aut iterum posset per figuram usurpari ea loquendi formula, non tamen regulariter, prout Patres illam usurparunt.

Obiiciunt iterum, quia quando aliqua duo componunt intrinsecè aliquod totum, non est, cur vnum solum importetur in recto, nisi sit vel subiectum, vel suppositum, cui alterum innitatur. Neutrum autem horum munerum præstat corpus Christi circa species panis. Respondeo, licet corpus Christi non afficiatur, vel perficiatur intrinsecè à speciebus; habere tamen se, quasi suppositum illarum, cum enim succedat substantiæ panis, succedit etiam in munere substandi accidentibus, vt infra videbimus. Alioquin non posset, ostensis speciebus, dici: hoc est corpus Christi, quia licet ostensa bursâ possit dici, hoc est aurum, & ostenso vase, hoc est vinum, eo quod contentum accipiat has denominationes à continenti: accidentia tamen non habent hanc vim, sed solum denominant, & designant substantiam, quæ illis subest, quia non designantur per modum continentis, sed per modum accidentium, quibus subest aliqua substantia; & ideo, ostensis illis, dicitur, hoc est corpus Christi, quia sensus est, corpus Christi est substantia illorum accidentium. Quamuis ergo non sit propriè subiectum, vel suppositum illorum; gerit tamen munus suppositi, sustentatque illa in genere causæ efficientis, vt infra dicemus; atque ideo non mirum, si Patres loquantur de illo complexo, sicut loqui solemus de pane naturali, in quo substantiam solum intelligimus in recto, & accidentia in obliquo.

Q 3

Obiiciunt

Nicolaus 2.

Guil. Bibl.

41.
Instantia.
Soluitur.

Obiectio secunda.

Responsio.
Corpus Christi si se habet velut suppositum specierum.

42. Obiiciunt tertio ex Tridentino sess. 13. cap. 3. vbi Conc. Trid. *commune est, inquit, sanctissima Eucharistia cum ceteris sacramentis symbolum esse rei sacre, & inuisibilis gratiæ formam visibilem.* Si ergo hoc sacramentum est forma visibilis; ergo in recto est forma visibilis: species autem solæ sunt forma visibilis; ergo hoc sacramentum non solum in obliquo, sed in recto est species panis, & vini. Hoc argumentum probat etiam contra eius Auctores: nam probat, Eucharistiam non importare in recto aliud præter species, quia alioquin non posset dici simpliciter, & absolute est forma visibilis; sicut nec homo potest dici anima, eo quod non dicit illam solam, sed corpus, & animam. Cum ergo ij Auctores fateantur, vtrumque dici in recto nomine Eucharistiæ, scilicet corpus Christi, & species, ipsi etiam debent respondere. Est autem solutio facilis ex dictis; non enim dicit Tridentinum, ergo sacramentum esse in recto formam per se visibilem inuisibilis gratiæ, sed esse quidem formam visibilem in recto, quod licet verissimum est; nam corpus Christi, quod significatur in recto, est aliquid sensibile, non per se, sed per species; sensibile verò, quia alioquin non posset componere sacramentum: sufficit tamen, esse sensibile per aliud, vt notauit P. Vasquez in præsent. disp. 167. num. 40. vbi hoc modo respondet ad idem ferè argumentum, quod sibi obiecerat.

43. Obiiciunt quarto, ex Innocentio III. in cap. cum Martha, de celebrat. Missar. qui in hoc sacramento ait species visibiles esse sacramentum tantum, corpus Christi esse sacramentum & rem. Quod idem habetur in cap. Hoc est, de consecrat. disp. 2. Respondetur ex dictis sess. 1. species non dici sacramentum tantum, quasi ipse sint Eucharistia in recto, sed quia ipse significant, & non significantur; & ideo dicuntur esse solummodo sacramentum, id est non exercere aliud munus nisi sacramentale, hoc est, significandi actiue sensibilibus; ex hoc autem non fit, quod sint sacramentum Eucharistiæ in recto, sed aliquid sacramenti Eucharistiæ componens illud in ratione sacramenti.

44. Difficilius possent obiici verba Augustini episc. 23. ante finem; vbi explicans, quo sensu Baptismus, quia est sacramentum fidei, possit appellari fides, sic ait: sicut ergo secundum quendam modum sacramentum corporis Christi corpus Christi est sacramentum sanguinis Christi, sanguis Christi est, ita sacramentum fidei, fides est. In quibus verbis nomine sacramenti, necesse est, quod intelligat species, de quibus solis dici potest, quod sint quodammodo corpus Christi, quatenus illud significant, nam de corpore ipso Christi non posset dici, esse quodammodo corpus Christi.

45. Omisissis aliis explicationibus, quæ videri possunt apud Valentiam tom. 4. disp. 6. de Eucharist. q. 3. punct. 1. §. 20. concedere possumus, Augustinum ibi nomine sacramenti intelligere species solas panis, & vini in recto; tum quia, vt supra dixi, aliquando ita vsurpatur nomen illud, tum maxime quia licet species non sint simpliciter Eucharistia, sunt tamen simpliciter sacramentum corporis, & sanguinis Christi, hoc est, symbolum, seu signum sacrum corporis, & sanguinis Christi, prout ab Augustino appellantur, & de his verè dicitur, esse solum quodammodo corpus, & sanguinem Christi. Sic etiam aliquando Patres dicunt, in altari poni typum corporis, & sanguinis Christi, seu antitypum; quæ nomina applicari debent speciebus, quæ sunt signa, & symbola corporis Christi; quando verò sermo est de Eucharistia, de pane hoc, de sacramento simpliciter, & absolute, frequentius significant iis nominibus corpus, & sanguinem Christi, prout contentum est sub specie-

bus sacramentalibus. Alij Augustinum explicant, non de Eucharistia, sed de pane benedicto, qui datur Catechumenis, & ab Augustino vocatur aliquando sacramentum corporis Christi, vt in lib. 2. de peccatorum meritis cap. 26. Quod accipiunt, inquit, quamuis non sit corpus Christi, sanctum est tamen, & sanctius quam cibi, quibus alimur, quoniam sacramentum est. Sed magis placet prior expositio; nam illum panem benedictum nunquam vocat Augustinus corpus Christi, vel sacramentum corporis Christi.

SECTIO IV.

An verba consecrationis component intrinsecè Eucharistiam.

46. Non loquimur tunc de actione ipsa sacramentali, seu transsubstantiatiua, sed de verbis solum, quæ appellantur forma huius sacramenti. De qua duæ sunt potissimæ sententiæ: nam licet Suarez sess. 2. tres afferat, re tamen vera ad duas debent reduci. Prima docet, verba consecrationis requiri quidem ad hoc sacramentum conficiendum, non tamen vt formam intrinsecè componentem, sed vt principium formale effectuum Eucharistiæ; quare ipsum sacramentum, quoad totam suam intrinsecam entitatem maneret idem si Deus sine verborum prolatione poneret corpus Christi sub speciebus panis eo modo, quo tunc de facto est. Hanc tenent Scotus, Gabriel, Victoria, Ledesma, Catharinus, Claudius Alanus, quos refert Suarez d. sess. 2. Eandem sequitur Gabr. Vasquez in præsent. disp. 167. cap. 3. qui refert alios.

47. Mihi semper probabilior visa est secunda sententia, quæ re ipsa concedit, verba consecrationis pertinere intrinsecè ad sacramentum Eucharistiæ. Hanc docet Suarez vbi supra, licet oppositam satis probabilem iudicet, & suam non satis clarè aperiat. Tener etiam P. Valentia in præsent. q. 6. p. 1. & ni fallor, est communis Theologis antiquis: quamplures enim, quorum verba pro se affert Vasquez vbi supra, si attentè considerentur, magis indicant nostram sententiam. Dicunt enim, Eucharistiam constitui intrinsecè per species consecratas, vbi iam includunt vltra species, ipsam consecrationem, & licet dicant aliqui, verba solum connotari; hoc tamen non obstat, quo minus intrinsecè pertineant ad sacramentum; nam (vt vidimus sessione præcedenti) bene potest aliquid significari vt intrinsecè componens, & tamen non significari in recto, sed solum de connotato; quare possunt merito pro nostra sententia adduci Richardus, Alexander, & Maior ibi adducti, & quotquot illum loquendi modum vsurpant.

48. Probatur ergo nostra sententia, primò ex Concilio Florentino in Decreto Eugenij, vbi postquam in vers. Quinò Ecclesiasticorum, dixit Pontifex, omnia sacramenta perfici materia, & forma; postea in vers. Tertium est, ait, formam Eucharistiæ esse verba consecrationis, ex quo fit, ipsa verba esse de intrinseca ratione, & compositione Eucharistiæ, non aliter ac formam aliorum sacramentorum.

49. Multis solutionibus enervari solet hæc ratio, quas breuiter oportet impugnare. Primò dicunt, verba consecrationis esse quidem formam Eucharistiæ in fieri, non verò Eucharistiæ in facto esse. Sed contra; quia vel esse formam sacramenti in fieri est esse formam, qua constituatur ipsum fieri, seu productio sacramenti Eucharistiæ. Et hoc est falsum, quia verba non sunt forma productionis Eucharistiæ, imò potius sunt principium efficiens ipsius productionis, respectu cuius habent se verba quasi principium